

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om apoteksavgift

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om apoteksavgift ändras.

Systemet med apoteksavgifter ändras så att det är ekonomiskt mera lönsamt för små huvudapotek att driva ett filialapotek. Apoteksavgiften ska fortfarande bestämmas utifrån apoteksrörelsens omsättning, men de kalkymässiga grunderna för apoteksavgiften ändras. För bestämmande av apoteksavgift delas apoteken in i tre olika grupper på grundval av apoteksrörelsens omsättning. Huruvida ett apotek som driver filialapotek ska få avdrag för filialapotek eller inte föreslås vara beroende av omsättningens storlek.

Om den omsättning som ligger till grund för apoteksavgiften för ett apotek och dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst och så kallade medicinskåp sammanlagt understiger 2,6 miljoner euro, ska apoteksavgiften beräknas separat för den helhet som utgörs av apoteket, dess serviceställen, webbtjänst och medicinskåp samt separat för varje filialapotek innan den gemensamma apoteksavgiften bestäms. Om den omsättning som ligger till grund för apoteksrörelsens apoteksavgift överstiger 3,5 miljoner euro, bestäms apoteksavgiften utifrån apoteksrörelsens gemensamma omsättning med beaktande av filialapoteksavdraget enligt gällande lag.

Om den omsättning som ligger till grund för apoteksavgiften för ett apotek, dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst samt medi-

cinskåp är minst 2,6 miljoner euro, men högst 3,5 miljoner euro, beräknas apoteksavgiften som ett vägt medelvärde på grundval av omsättningen. Avgiften bestäms delvis enligt en modell där apoteksavgiften beräknas separat för filialapotek och delvis enligt en modell där apoteksavgiften beräknas enligt apoteksrörelsens gemensamma omsättning.

Avsikten är att ändringen, vars mål det är att göra det ekonomiskt lönsamt för små apotek att driva filialapotek, ska vara kostnadsneutral för staten. Propositionen har utarbetats så att den är kostnadsneutral för staten i förhållande till vad apoteksavgiften inbringade till staten 2012. Kostnadsneutralitet i förhållande till de influtna avgifterna 2012 förutsätter en höjning av procentsatserna i apoteksavgiftstabellen.

Ändringen har ingen inverkan på grunderna för bestämmande av apoteksavgiften för apotek som inte driver något filialapotek. Apoteksavgiften påförs på samma sätt som enligt gällande lag i enlighet med tabellen, som nu har setts över.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2014 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2014 och tillämpas första gången på den apoteksavgift som påförs utifrån apoteksrörelsens omsättning 2013.

MOTIVERING

1 Nuläge

Enligt lagen om apoteksavgift (148/1946), nedan *apoteksavgiftslagen*, ska apotekaren årligen erlægga en avgift som fastställs i enlighet med apoteksrörelsens omsättning till staten. Även Helsingfors universitetsapotek och Östra Finlands universitetsapotek betalar apoteksavgift till staten. Staten ersätter årligen Helsingfors och Östra Finlands universitet ett belopp som motsvarar den apoteksavgift som betalats för universitetens apoteks-rörelse. Avsikten med apoteksavgiften är att den ska vara ett system som balanserar apotekens inkomster, och på så vis är målet med avgiften att trygga läkemedelsdistributionens regionala täckning.

I 1 a § i apoteksavgiftslagen föreskrivs om andelar som ska dras av från omsättningen för apoteket innan den omsättningsbaserade apoteksavgiften fastställs. I 1 a § 2 mom. 3 punkten föreskrivs om avdrag som görs från ett filialapoteks omsättning, filialapoteksavdrag. Från filialapotekets omsättning, från vilken avdrag för viss försäljning gjorts enligt momentet, dras enligt punkten dessutom av en tredjedel, dock minst 50 500 euro och, om filialapotekets omsättning blir mindre än 50 500 euro, hela omsättningen innan filialapotekets omsättning läggs till apotekets omsättning för fastställande av apoteksavgiften. Detta gäller dock inte filialapotek, vars omsättning fem år efter det år det inrättades motsvarar minst hälften av medelvärdet av föregående års omsättning för de privata apoteken i landet. Enligt 52 § 1 mom. i läkemedelslagen (395/1987) kan en apotekare med tillstånd från Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet hålla högst tre filialapotek. Enligt 3 mom. kan Helsingfors universitet likväl med tillstånd av Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet hålla högst 16 filialapotek.

Apoteksavgiftens storlek fastställs i enlighet med tabellen i 2 § 1 mom. i apoteksavgiftslagen så att apoteksavgiftens andel av omsättningen stiger när omsättningen ökar. De minsta apoteken betalar inte alls apoteksavgift, och för de största apoteken är avgiften

ungefär 10 procent av den omsättning som ligger till grund för apoteksavgiften (avdrag som enligt apoteksavgiftslagen gjorts från den totala omsättningen har beaktats). Bestämmelser om omsättningsgrupper som inverkar på apoteksavgiftens storlek samt om apoteksavgiftsbeloppen vid omsättningens nedre gräns har utfärdats i apoteksavgiftslagen sedan 1983. I början av 2003 ändrades grunderna för fastställandet av apoteksavgiften så att apoteksavgiften i huvudsak fastställs på basis av omsättningen av försäljningen av läkemedel till befolkningen i stället för den totala omsättningen. Före ändringen utgjorde apoteksavgiften i genomsnitt 7,2 procent av den totala omsättningen. Från 2003 ställdes avtalstillverkningen mellan apoteken, läkemedelsförsäljningen till inrättningar inom social- och hälsovården och försäljningen av andra produkter än läkemedel utanför den omsättning som ligger till grund för apoteksavgiften. Efter ändringen har den genomsnittliga storleken på apoteksavgiften 2003–2012 varierat från 6,7 procent till 7,1 procent av den omsättning som ligger till grund för apotekens apoteksavgift.

Behoven av ändringar i apoteksavgiftstabellen ses årligen över. Målet är att hålla den genomsnittliga apoteksavgiftens andel av den omsättning för apoteken som ligger till grund för apoteksavgiften på föregående års nivå samt bedöma samtliga apoteks livsduglighet på denna apoteksavgiftsnivå. Apoteksavgiftstabellen ändrades senast vid ingången av 2012. Apoteksavgiftstabellen har inte ändrats sedan dess, eftersom den genomsnittliga apoteksavgiften antogs 2013 placera sig på samma nivå som 2012. Dessutom bedömdes att man på denna apoteksavgiftsnivå kan trygga de allra minsta apotekens livsduglighet. På basis av omsättningen 2012 betalade apoteken 153,5 miljoner euro i apoteksavgift 2013. År 2012 betalade apoteken 144,1 miljoner euro i apoteksavgift. Att låta apoteksavgiftstabellen vara oförändrad innebar att antalet apotek som inte betalade apoteksavgift 2013 var på samma nivå som 2012, ungefär 30 apotek. Den genomsnittliga apoteksavgiften för de övriga apoteken 2013 är

cirka 7 procent av den omsättning som ligger till grund för apoteksavgiften, vilket faller inom den historiska variationsbredden. Den genomsnittliga apoteksavgift som påförs 2014 bedöms placera sig på samma nivå som den genomsnittliga apoteksavgiften för 2013. Därför föreslås inga ändringar i apotekens omsättningsgränser i tabellen enligt 2 § 4 mom. i propositionen.

Priskonkurrensen i anslutning till det system med referenspriser för läkemedel som infördes och den utvidgning av utbytet av läkemedel som gjordes 2009 har betydligt sänkt priserna för receptbelagda läkemedel som ersätts från sjukförsäkringen. Till följd av priskonkurrensen blev ökningen av omsättningen negativ 2009. Detta har varit en ur samhällssynvinkel önskad verknings för att den fortgående ökningen av utgifterna för läkemedelsersättningar ska kunna dämpas. Apoteksverksamheten är fortfarande i regel företagsekonomiskt mycket lönsam. Nedgången i priserna på receptläkemedel har dock påverkat apotekens ekonomi, men detta har inte drabbat alla apotek jämnt på grund av den kraftiga variationen enligt apotek i strukturen på läkemedelsförsäljningen. Apotekens läkemedelsförsäljning 2011 steg åter till samma nivå som 2008, men trots detta försämrades apotekens genomsnittliga lönsamhet när kostnaderna för apoteksverksamheten ökade. Apoteksverksamheten har i ekonomiskt hänseende polariserats, vilket innebär att skillnaderna mellan apoteken i affärsverksamhetens lönsamhet kraftigt har ökat under de senaste åren. I den förändrade situationen har de stora apoteken i städerna, i synnerhet i köpcenter, klarat sig ganska bra, eftersom de har kunnat öka försäljningen av egenvårdsläkemedel och andra handelsvaror. Under de senaste åren har de allra minsta apoteken anpassat kostnadsstrukturen i enlighet med ändringarna i läkemedelsförsäljningen, vilket gjort att deras verksamhet allmänt taget har kunnat betraktas som ekonomiskt meningsfull. För närvarande kan likväl inga stora anpassningsåtgärder nödvändigtvis mera vidtas vid dessa apotek.

Förutsättningen för en lönsam apoteksverksamhet är en tillräcklig volym på läkemedelsförsäljningen och en kostnadsstruktur som är ändamålsenligt anpassad till den. Den eko-

nomiska situationen i synnerhet för små apotek kan ytterligare kompliceras av lagen om ändring och temporär ändring av sjukförsäkringslagen (622/2012), till följd av vilken partipriserna för läkemedelspreparat som ska ersättas från sjukförsäkringen men som inte hör till systemet med referenspriser skars ned med fem procent. Denna åtgärd kan minska försäljningsbidraget från apotekens läkemedelsförsäljning, eftersom läkemedelstaxan som utfärdats genom förordning av statsrådet till stora delar är bunden vid läkemedlets partipris.

Det centrala syftet med läkemedelsförsörjningen är enligt en skrivning i regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering att möjliggöra en effektiv, trygg, ändamålsenlig och ekonomisk läkemedelsförsörjning för alla behovande. Medborgarna ska tryggas en god tillgång på läkemedel under alla omständigheter och en professionellt fungerande distribution av läkemedel. En arbetsgrupp som social- och hälsovårdsministeriet tillsatte 2010 och som funderat på behoven av utveckling av apoteksverksamheten i öppenvården, nedan utvecklingsarbetsgruppen, utredde som en av sina uppgifter en ändring av apoteksavgiftslagen så att den tryggar tillgången på apotekstjänster i små glesbygder genom att skapa sporrar för drivandet av filialapotek. Enligt utvecklingsarbetsgruppens förslag skulle inrättandet och drivandet av filialapotek stödas om apoteksavgiften fastställdes separat på basis av apotekets och filialapotekets omsättning och tillgången på apotekstjänster på så vis främjas i glesbygdsområden. Enligt utvecklingsarbetsgruppen skulle ändringen ha kunnat genomföras kostnadsneutralt genom en höjning av apoteksavgiften och genom att höjningarna vägs mot apoteksavgiften för medelstora och stora apotek. Utvecklingsarbetsgruppen konstaterade ändå att de ekonomiska fördelar som skulle uppnås genom en differentiering av apoteksavgiften för apotek och filialapotek inte i det nuvarande apoteksnätverket kunnat inriktas till fullt belopp på små apotek eller enbart på apotek i glesbygder. I den ändring som utvecklingsarbetsgruppen föreslog skulle gynnade apotek också ha funnits i stadsregioner, där det inte är ändamålsenligt att stödja drivandet av filialapo-

tek. På grund av detta missförhållande föreslog arbetsgruppen för utveckling av apoteksverksamheten en fortsatt utredning om möjligheten att fastställa apoteksavgiften separat för apotek och filialapotek så att reformen skulle öka intresset för att driva filialapotek i glesbygder.

2 Föreslagna ändringar

Apoteksavgiftslagen föreslås bli ändrad så att apoteksavgiften fortfarande fastställs enligt apoteksrelsens omsättning, men de kalkylmässiga grunderna för fastställandet av apoteksavgiften ändras. För fastställandet av apoteksavgiften ska apoteken delas in i tre olika omsättningsgrupper på basis av apoteksrelsens (apoteket, dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst och medicinskåp) omsättning. Apoteksavgiften fastställs på olika sätt beroende på om den omsättning som ligger till grund för apoteksrelsens apoteksavgift är 1) under 2,6 miljoner euro 2) minst 2,6 miljoner euro, men högst 3,5 miljoner euro eller 3) över 3,5 miljoner euro.

Det föreslås att avdraget för filialapotek i apoteksavgiftslagen ändras. Enligt gällande lag kan alla apotek som har filialapotek vara berättigade till avdraget för filialapotek. Möjligheten att erhålla avdraget påverkas av filialapotekets omsättning. Enligt förslaget ska filialapoteksavdraget i princip inte längre beaktas för alla apotek som driver ett filialapotek, utan apoteksrelsens omsättning ska inverka på om det beaktas. I apoteksrelser med en omsättning på mindre än 2,6 miljoner ska avdraget för filialapotek inte beaktas alls. Det ska beaktas partiellt i apoteksrelser med en omsättning på minst 2,6 miljoner euro, men högst 3,5 miljoner euro och helt i enlighet med gällande lag endast i de största apoteken med en omsättning på över 3,5 miljoner euro.

Numreringen av punkterna i lagens 1 a § 2 mom. görs om så att den nuvarande 1 a-punkten blir 2 punkt och den nuvarande 2 punkten blir 3 punkt. Momentets 3 punkt, där det föreskrivs om avdrag för filialapotek, upphävs, men bestämmelser i den överförs i ändrad form till 2 § 3 mom.

I den ändrade 2 § och nya 2 a § i lagen bestäms om fastställandet av apoteksavgiften i olika omsättningsgrupper.

Lagens 2 § ska gälla fastställandet av apoteksavgiften för apoteksrelser med en omsättning på mindre än 2,6 miljoner euro samt fastställandet av apoteksavgiften för apoteksrelser med en omsättning på över 3,5 miljoner euro. Apoteksavgiften beräknas separat på basis av den sammanlagda omsättningen för apoteket, apotekets serviceställen, webbtjänst och medicinskåp samt separat på basis av varje filialapoteks omsättning enligt tabellen i 4 mom. innan den gemensamma avgiften fastställs, om den sammanlagda omsättningen för apoteket, dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst och medicinskåp enligt 1 a § blir mindre än 2,6 miljoner euro. Om omsättningen som fastställs enligt 1 a § i apoteksavgiftslagen överstiger 3,5 miljoner euro, beräknas apoteksavgiften på basis av den gemensamma omsättningen för apoteket, apotekets serviceställen, webbtjänst och medicinskåp på basis av tabellen enligt 4 mom. När apoteksavgiften fastställs för apoteksrelser med en omsättning på över 3,5 miljoner euro beaktas avdraget för filialapotek i överensstämmelse med gällande lag. Avdraget för filialapotek ska fortfarande inte gälla filialapotek vars omsättning fem år efter det år de inrättades motsvarar minst hälften av medelvärdet av föregående års omsättning för de privata apoteken i landet. I paragrafen föreslås också en precisering enligt vilken omsättningen för filialapoteken i landet inte beaktas i medelvärdet vid en jämförelse av filialapotekens omsättning med omsättningen för de privata apoteken i landet. Ett filialapoteks omsättning ska alltså jämföras med medelvärdet av föregående års omsättning för de privata huvudapoteken i hela landet.

I 2 § 1 mom. i apoteksavgiftslagen föreskrivs dessutom att apoteksavgiften beräknas på basis av den sammanlagda omsättningen för apoteket, apotekets serviceställen, webbtjänst och medicinskåp enligt tabellen i 4 mom., om apoteket inte har ett filialapotek.

Till lagen fogas en ny 2 a § som ska gälla fastställandet av apoteksavgiften för apoteksrelser med en omsättning på minst 2,6 miljoner euro, men högst 3,5 miljoner euro. Apoteksavgiften för dessa apoteksrelser

ska beräknas som ett vägt medelvärde på basis av omsättningen.

Vid beräkandet av apoteksavgiften enligt det vägda medelvärdet bestäms först två separata kalkylmässiga apoteksavgifter.

Den ena kalkylmässiga apoteksavgiften bestäms genom att apoteksavgiften beräknas i enlighet med 2 § 2 mom. på basis av tabellen enligt 2 § 4 mom. Vid bestämmande av den kalkylmässiga apoteksavgiften beräknas alltså separat en avgift som bestäms på basis av den gemensamma omsättningen för apoteket, apotekets serviceställen, webbtjänst och medicinskåp utifrån avgiftstabellen enligt 4 mom. samt separat en avgift som bestäms på basis av varje filialapoteks omsättning enligt nämnda tabell. Den kalkylmässiga apoteksavgiften bestäms genom att de summor som erhållits på detta sätt adderas.

Den andra kalkylmässiga apoteksavgiften bestäms för apotek, filialapotek, apotekets serviceställen, webbtjänst och medicinskåp i enlighet med 2 § 3 mom. på basis av tabellen enligt 2 § 4 mom. När den kalkylmässiga apoteksavgiften bestäms adderas alltså omsättningen för apoteket, dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst och medicinskåp, i vilken även avdraget för filialapotek beaktas. Den kalkylmässiga apoteksavgiften bestäms på basis av avgiftstabellen enligt 2 § 4 mom.

I det föreslagna 2 a § 3 mom. föreskrivs om en gradering enligt vilken den ordinarie apoteksavgiften som bygger på ett vägt medelvärde för de kalkylmässiga apoteksavgifterna påförs. Till exempel om den sammanlagda omsättningen för apoteket och filialapoteket efter avdragen enligt 1 a § är 2 650 000, varav filialapotekets omsättning är 800 000 euro, bestäms apoteksavgiften som följer:

$0,9 \times (53\,245 \text{ euro} + (1\,850\,000 - 1\,596\,749 \text{ euro}) \times 0,092 + 0 \text{ euro}) + 0,1 \times (93\,432 \text{ euro} + (2\,383\,333 - 2\,033\,572 \text{ euro}) \times 0,097) = 0,9 \times 76\,544 \text{ euro} + 0,1 \times 127\,358 \text{ euro} = 81\,624 \text{ euro}.$

I räkneexemplen bestäms först en kalkylmässig apoteksavgift enligt 2 § 2 mom., i vilken

- 53 245 euro är apoteksavgiften vid omsättningens nedre gräns i omsättningsgruppen 2 596 749 – 1 033 572 i tabellen enligt 2 § 4 mom.,

- 1 850 000 - 1 596 749 euro är omsättning som överstiger den nedre gränsen i omsättningsgruppen 1 596 749 - 2 033 572 i tabellen enligt 2 § 4 mom.,

- 0,092 % är avgiftsprocent för omsättning som överstiger den nedre gränsen i omsättningsgruppen 1 596 749 – 2 033 572 euro i tabellen enligt 2 § 4 mom., och

- 0 euro är apoteksavgiften i tabellen enligt 2 § 4 mom. för ett filialapotek med en omsättning på 800 000 euro.

Därefter bestäms en kalkylmässig apoteksavgift enligt 2 § 3 mom., i vilken

- 93 432 euro är apoteksavgiften vid omsättningens nedre gräns i omsättningsgruppen 2 033 572 – 2 613 212 i tabellen enligt 2 § 4 mom.,

- 2 383 333 euro är apotekets och filialapotekets sammanlagda omsättning efter avdraget för filialapotek enligt 2 § 3 mom.,

- 2 383 333 – 2 033 572 euro är omsättning som överstiger den nedre gränsen i omsättningsgruppen 2 033 572 - 2 613 212 euro i tabellen enligt 2 § 4 mom., och

- 0,097 % är avgiftsprocent för omsättning som överstiger den nedre gränsen i omsättningsgruppen 2 033 572 – 2 613 212 euro i tabellen enligt 2 § 4 mom.

Apoteksavgiftstabellen, som i fortsättningen regleras i 2 § 4 mom., föreslås bli ändrad så att avgiftsprocenten i apoteksavgiftstabellen höjs cirka två procent i varje omsättningsgrupp. Höjningarna är en förutsättning för att förslaget ska vara kostnadsneutralt för staten i proportion till de influtna apoteksavgifterna 2012. Däremot föreslås inte omsättningsgränserna i apoteksavgiftstabellen bli ändrade. Genom att ändra omsättningsgränserna har man tidigare kunnat hålla den genomsnittliga apoteksavgiften för apoteken på föregående års nivå så att även mindre apoteks livsduglighet tryggas. Den genomsnittliga apoteksavgift som påförs 2014 kommer enligt uppskattning att placera sig på samma nivå som den genomsnittliga apoteksavgiften för 2013 och därför finns inget behov av att ändra omsättningsgränserna.

3 Propositionens konsekvenser

Avsikten med ändringen av lagen om apoteksavgift är att utöka intresset för att driva

filialapotek så att ändringen skulle trygga tillgången på riksomfattande apotekstjänster även om apoteken ställs inför en ny slags ekonomisk situation. Detta skulle genomföras så att apoteksavgiften beräknas separat för huvudapoteket och filialapoteket antingen till fullt belopp eller partiellt om den sammanlagda omsättningen enligt 1 a § för apoteket, dess filialapotek, apotekets serviceställen, webbtjänst och medicinskåp uppgår till högst 3,5 miljoner euro. Apoteksrörelsens omsättning inverkar på beaktandet av avdraget för filialapotek för dessa apoteksrörelser. Om apoteksrörelsens omsättning enligt 1 a § överstiger 3,5 miljoner euro beräknas apoteksavgiften enligt den sammanlagda omsättningen för apoteket, dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst och medicinskåp med beaktande av avdraget för filialapotek. Apoteksavgiften för apotek som inte har något filialapotek beräknas enligt den sammanlagda omsättningen för apoteket, apotekets serviceställen, webbtjänst och medicinskåp enligt tabellen i överensstämmelse med gällande lag.

Som sådant skulle förslaget beräknat utifrån omsättningsuppgifterna för apoteksrörelser 2012 minska de apoteksavgifter som inflyter till staten med cirka 2,3 miljoner euro. Ändringen genomförs dock så att apoteksavgiftsprocenten i varje omsättningsgrupp höjs cirka 2 procent och på så vis skulle propositionen i sin helhet vara kostnadsneutral för staten. För den ovan föreslagna ändringen av apoteksavgiftslagen har också övervägts flera alternativa modeller. Utöver de modeller som arbetsgruppen för utvecklande av apoteksverksamheten föreslår behandlades en modell för apoteksavgiften där apoteksavgiften skulle fastställas separat för huvud- och filialapotek, om den sammanlagda omsättningen för apoteket och dess filialapotek, apotekets serviceställen, webbtjänst och medicinskåp understiger 3,5 miljoner euro. Den modell som nu föreslås antas i någon mån öka intresset för driva filialapotek, men samtidigt bäst av modellerna inrikta den ekonomiska nyttan på små apotek som har ett filialapotek. Således skulle propositionen inverka positivt på möjligheterna att trygga apotekstjänsterna i hela landet och därigenom tillgången på läkemedel i gles-

bygder. Genom propositionen kan man likväl inte fullt ut inrikta den ekonomiska nyttan endast på behövande apotek. I samtliga föreslagna modeller finns det också sådana apotek bland de gynnade apoteken som inte behöver ändringen för att trygga verksamhetsbetingelserna. Den goda sidan med förslaget kan å andra sidan anses vara att beräkandet av apoteksavgiften separat för huvud- och filialapotek inte bygger på en enda omsättningsgräns. I allmänhet när omsättningen ökar i en sådan här situation kan det hända att apoteket vidtar icke-önskade anpassningsåtgärder ur kundernas synvinkel, som till exempel förkortar öppettiden för ett filialapotek. Genom den nu föreslagna ändringen kan man förhindra att det görs osunda ändringar i apotekens affärsverksamhet till följd av ekonomiska stimulansåtgärder. Det är svårt att helt bedöma den föreslagna ändringens konsekvenser för intresset för att driva filialapotek. Därför är det ändamålsenligt att årligen följa och bedöma reformens konsekvenser ur denna synvinkel och vid behov fortsätta att reformera apoteksavgiften med beaktande av denna synvinkel.

På basis av omsättningen 2012 betalade privata apotek 127,9 miljoner euro i apoteksavgift. Apoteksavgiften för universitetsapotek var 25,6 miljoner euro, varav andelen för Östra Finlands universitetsapotek var 1,1 miljoner euro. Den föreslagna ändringen att apoteksavgiften ska fastställas delvis separat på basis av huvudapotekets och filialapotekets omsättning kan genomföras kostnadsneutralt för staten genom en höjning av avgiftsprocenten i apoteksavgiftstabellen. Den ändring som föreslagits utifrån apotekens omsättningsuppgifter för 2012 har ingen inverkan på de apoteksavgifter som inflyter till staten. Efter reformen uppgår apoteksavgiften för universitetsapotek till cirka 26 miljoner euro och apoteksavgiften för Östra Finlands universitetsapotek till något över 1,1 miljoner euro.

Den föreslagna reformen skulle i form av sänkta apoteksavgifter ekonomiskt gynna cirka 100 apotek, vars sammanlagda omsättning för apoteket, dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst och medicinskåp är över den nedre gränsen 871 393 i den nuvarande tabellen för apoteksavgiften, men under 3,5

miljoner euro, och som har minst ett filialapotek. Den sammanlagda sänkningen av apoteksavgifterna för dessa apotek skulle uppgå till cirka 2,3 miljoner euro. Den genomsnittliga sänkningen skulle vara cirka 21 000 euro, den minsta sänkningen cirka 40 euro och den största cirka 74 000 euro. Apoteksavgiften skulle stiga för cirka 490 apotek (cirka 80 % av apoteken). Ökningen av apoteksavgiften skulle korrelera med apotekets omsättning - ju större omsättning, desto större ökning - eftersom apoteksavgiften skulle stiga cirka två procent i varje omsättningsgrupp. I de allra lägsta omsättningsgrupperna skulle den relativa avgiftsökningen vara cirka 1,7 procent. Den genomsnittliga ökningen av apoteksavgifterna skulle utgöra cirka 4 700 euro, den minsta ökningen cirka 10 euro och den största cirka 29 700. Ändringen har inga verkningar för cirka 30 apotek vars omsättning understiger den nedre gränsen 871 393 euro i den nuvarande apoteksavgiftstabellen. Dessa apotek ska inte heller efter ändringen betala apoteksavgiften.

Enligt 3 § i gällande lag om apoteksavgift ska apotekaren för fastställande av apoteks- rörelsens omsättning till Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet senast den 1 maj följande år lämna in en anmälan om rörelsens inkomster och utgifter under varje kalenderår. I anmälan ska särskilt ges uppgifter för beräkandet av avdrag enligt 1 a §. Anmälan ska uppgöras enligt anvisningar från Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet och på en blankett för vilken centret har fastställt formuläret, enligt vilken centret beräknar storleken på apoteksavgiften och sänder ett beslut om detta till apotekaren. På grund av den nu föreslagna ändringen ska Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet förnya anvisningarna och blanketterna och det program som används till att beräkna apoteksavgiften. Dessa ändringar antas i någon mån orsaka kostnader.

4 Beredningen av propositionen

Den arbetsgrupp som social- och hälsovårdsministeriet tillsatte 2010 att fundera över behoven av att utveckla apoteksverksamheten diskuterade metoder för att öka

intresset för att driva filialapotek i glesbygder. Utvecklingsarbetsgruppen publicerade den 24 mars 2011 sin rapport ”Utvecklingsbehov för apoteksverksamheten inom öppenvården” (Social- och hälsovårdsministeriets utredningar 2011:16). Utvecklingsarbetsgruppens ställningstaganden i anslutning till grunderna för apoteksavgiften har refererats i motiveringen till propositionen.

I enlighet med utvecklingsarbetsgruppens förslag vidareutredde social- och hälsovårdsministeriet tillsammans med Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet grunderna för fastställandet av apoteksavgiften för apotek och filialapotek och beredde propositionen. Vid beredningen av förslaget hördes Suomen apteekkariliitto - Finlands apotekareförbund ry, Helsingfors universitetsapotek och Östra Finlands universitetsapotek.

Social- och hälsovårdsministeriet begärde utlåtande om propositionsutkastet från 30 remissinstanser. Utlåtande gavs av 16 remissinstanser. Tre instanser meddelade att de inte har något att kommentera.

Utlåtande gavs av Finansministeriet, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea, Skatteförvaltningen, Folkpensionsanstalten, Kommunförbundet, Helsingfors universitet, Helsingfors universitetsapotek, Östra Finlands universitetsapotek, Suomen apteekkariliitto - Finlands apotekareförbund r.y, Finlands Farmaciförbund rf, Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund r.y, SuPer rf, Rinnakkaislääketeollisuus ry, Föreningen för Parallellimport av Läkemedel i Finland rf, SOSTE Finlands social och hälsa rf och Finlands Patientförbund rf.

I utlåtandena ansåg remissinstanserna att de kunde understödja utgångspunkten att apotekstjänsterna i glesbygder ska tryggas. Ändringen av grunderna för apoteksavgiften ansågs motiverad för att läkemedelsförsörjningen ska tryggas på dessa områden. I många utlåtanden kom ändå fram att hela systemet med apoteksavgiften och läkemedelsförsörjningen borde vidareutvecklas på olika sätt. Remissinstanserna föreslog bland annat ett stöd till filialapoteken som går längre än detta förslag, att apoteksavgiften ska utvecklas till en skatt som den skattskyldiga uppger och betalar på eget initiativ samt att

läkemedelstaxan ska utvecklas. Ett problem som påtalades i några utlåtanden var att ändringen ytterligare komplicerar grunderna för fastställandet av apoteksavgiften. Flera remissinstanser uttryckte ett behov av att bedöma och ge akt på konsekvenserna av de ändringar som görs., vilket även förs fram i propositionen.

Synpunkterna i utlåtandena har beaktats i mån av möjlighet. Utifrån remissvaren förtydligades formuleringarna i propositionen så att det klarare framgår av propositionen hur apoteksavgiften beräknas i en situation där ett apotek har flera än ett filialapotek. De observationer och ställningstaganden som gavs i många remissvar gällde i synnerhet den framtida utvecklingsverksamheten.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2014 och avses bli behandlad i samband med den.

6 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2014. Lagen tillämpas första gången 2014 på den apoteksavgift som påförs enligt apotekens omsättning 2013.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***Lag****om ändring av lagen om apoteksavgift**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om apoteksavgift (148/1946) 1 a § 2 mom. och 2 §, sådana de lyder, 1 a § 2 mom. i lagarna 701/2002 och 1166/2005 och 2 § i lag 1334/2011, samt *fogas* till lagen en ny 2 a § som följer:

1 a §

Från den mervärdesskattefria omsättningen dras ytterligare följande mervärdesskattefria poster av:

1) värdet av den försäljning som sker på basis av avtalstillverkning som avses i 12 § 2 mom. i läkemedelslagen (395/1987) samt läkemedelsförsäljning till social- och hälsovårdsinrättningar,

2) värdet av försäljningen av sådana läkemedelspreparat avsedda för substitutionsbehandling med nikotin som enligt läkemedelslagen får säljas även på andra ställen än på apotek, och

3) försäljning av andra produkter än läkemedel, dock högst 20 procent av omsättningen från vilken avdrag enligt 1 punkten har gjorts.

2 §

Om ett apotek inte har filialapotek, beräknas apoteksavgiften enligt den sammanlagda omsättningen för apoteket, dess serviceställen, webbtjänst och medicinskåp i enlighet med tabellen i 4 mom.

Om ett apotek har ett eller flera filialapotek och den sammanlagda, enligt 1 a § bestämda omsättningen för apoteket, dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst och medicinskåp är mindre än 2 600 000 euro, beräknas apoteksavgiften på den sammanlagda omsättningen för apoteket och dess serviceställen, webbtjänst och medicinskåp samt separat på varje filialapoteks omsättning i enlighet med

tabellen i 4 mom. innan den gemensamma avgiften påförs.

Om ett apotek har ett eller flera filialapotek och den sammanlagda, enligt 1 a § bestämda omsättningen för apoteket, dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst och medicinskåp överstiger 3 500 000 euro, beräknas apoteksavgiften på den sammanlagda omsättningen i enlighet med tabellen i 4 mom. Från filialapotekets omsättning, från vilken det gjorts avdrag för försäljning som avses i 1 a § 2 mom. 1 och 3 punkten, dras i detta fall ytterligare av en tredjedel, dock minst 50 500 euro och, om filialapotekets omsättning blir mindre än 50 500 euro, hela omsättningen innan filialapotekets omsättning läggs till den gemensamma omsättningen. Detta gäller dock inte filialapotek vars omsättning fem år efter det år det inrättades motsvarar minst hälften av medelvärdet av föregående års omsättning för de privata apoteken i landet, i vilket inte räknas in omsättningen för filialapoteken.

Apoteksavgiften påförs utifrån omsättningen i enlighet med följande tabell:

Omsättning €	Apoteksavgiften vid omsättningens nedre gräns €	Avgiftsprocent för omsättning som överstiger den nedre gränsen
871 393 – 1 016 139	0	6,10 %
1 016 139 – 1 306 607	8 830	7,15 %

1 306 607 – 1 596 749	29 598	8,15 %
1 596 749 – 2 033 572	53 245	9,20 %
2 033 572 – 2 613 212	93 432	9,70 %
2 613 212 – 3 194 464	149 657	10,20 %
3 194 464 – 3 775 394	208 945	10,45 %
3 775 394 – 4 792 503	269 652	10,70 %
4 792 503 – 6 243 857	378 483	10,95 %
6 243 857 –	537 406	11,20 %

Sedan de kalkylmässiga apoteksavgifterna bestämts påförs apoteksavgiften som ett vägt medelvärde utifrån omsättningen i enlighet med följande tabell:

Omsättning €	Koefficient för en avgift som beräknas enligt 2 § 2 mom.	Koefficient för en avgift som beräknas enligt 2 § 3 mom.
2 600 000 – 2 699 999	0,90	0,10
2 700 000 – 2 799 999	0,80	0,20
2 800 000 – 2 899 999	0,70	0,30
2 900 000 – 2 999 999	0,60	0,40
3 000 000 – 3 099 999	0,50	0,50
3 100 000 – 3 199 999	0,40	0,60
3 200 000 – 3 299 999	0,30	0,70
3 300 000 – 3 399 999	0,20	0,80
3 400 000 – 3 500 000	0,10	0,90

Apoteksavgiften påförs i hela euro. En apoteksavgift som är mindre än tio euro tas inte ut.

2 a §

Om den sammanlagda omsättningen enligt 1 a § för ett apotek och dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst och medicinskåp är minst 2 600 000 euro, men högst 3 500 000 euro, beräknas apoteksavgiften som ett vägt medelvärde på omsättningen.

När det vägda medelvärdet beräknas bestäms på det sätt som föreskrivs i 2 § 2 mom. en kalkylmässig apoteksavgift i enlighet med tabellen i 2 § 4 mom. Dessutom bestäms separat en kalkylmässig apoteksavgift på det sätt som föreskrivs i 2 § 3 mom. i enlighet med tabellen i 2 § 4 mom.

Apoteksavgiften påförs i hela euro. En apoteksavgift som är mindre än tio euro tas inte ut.

Denna lag träder i kraft den 20.

Lagen tillämpas första gången på den apoteksavgift som påförs utifrån apoteksrelsens omsättning 2013.

Helsingfors den 24 oktober 2013

Statsministerns ställföreträdare, finansminister

JUTTA URPILAINEN

Social- och hälsovårdsminister *Paula Risikko*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av lagen om apoteksavgift

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om apoteksavgift (148/1946) 1 a § 2 mom. och 2 §, sådana de lyder, 1 a § 2 mom. i lagarna 701/2002 och 1166/2005 och 2 § i lag 1334/2011, samt
fogas till lagen en ny 2 a § som följer:

Gällande lydelse

1 a §

Från den mervärdesskattefria omsättningen dras ytterligare följande mervärdesskattefria poster av:

1) värdet av den försäljning som sker på basis av avtalstillverkning som avses i 12 § 2 mom. läkemedelslagen (395/1987) samt läkemedelsförsäljning till social- och hälsovårdsinrättningar,

1 a) värdet av försäljningen av sådana läkemedelspreparat avsedda för substitutionsbehandling med nikotin som enligt läkemedelslagen får säljas även på andra ställen än på apotek,

2) försäljning av andra produkter än läkemedel, dock högst 20 procent av omsättningen från vilken avdrag enligt 1 punkten har gjorts, och dessutom

3) *en tredjedel av ett filialapoteks omsättning, från vilken avdrag för försäljning enligt 1 och 2 punkten har gjorts, dock minst 50 500 euro och, om filialapotekets omsättning blir mindre än 50 500 euro, hela omsättningen innan filialapotekets omsättning läggs till apotekets omsättning för fastställande av apoteksavgiften; detta gäller inte ett filialapotek vars omsättning fem år efter det år det inrättades motsvarar minst hälften av medelvärdet av föregående års omsättning för de privata apoteken i landet.*

2 §

Förslagen lydelse

1 a §

Från den mervärdesskattefria omsättningen dras ytterligare följande mervärdesskattefria poster av:

1) värdet av den försäljning som sker på basis av avtalstillverkning som avses i 12 § 2 mom. i läkemedelslagen (395/1987) samt läkemedelsförsäljning till social- och hälsovårdsinrättningar,

2) värdet av försäljningen av sådana läkemedelspreparat avsedda för substitutionsbehandling med nikotin som enligt läkemedelslagen får säljas även på andra ställen än på apotek, och

3) försäljning av andra produkter än läkemedel, dock högst 20 procent av omsättningen från vilken avdrag enligt 1 punkten har gjorts.

(upphävs)

2 §

Om ett apotek inte har filialapotek, beräknas apoteksavgiften enligt den sammanlagda omsättningen för apoteket, dess servicestäl-

len, webbtjänst och medicinskåp i enlighet med tabellen i 4 mom.

Om ett apotek har ett eller flera filialapotek och den sammanlagda, enligt 1 a § bestämda omsättningen för apoteket, dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst och medicinskåp är mindre än 2 600 000 euro, beräknas apoteksavgiften på den sammanlagda omsättningen för apoteket och dess serviceställen, webbtjänst och medicinskåp samt separat på varje filialapoteks omsättning i enlighet med tabellen i 4 mom. innan den gemensamma avgiften påförs.

Om ett apotek har ett eller flera filialapotek och den sammanlagda, enligt 1 a § bestämda omsättningen för apoteket, dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst och medicinskåp överstiger 3 500 000 euro, beräknas apoteksavgiften på den sammanlagda omsättningen i enlighet med tabellen i 4 mom. Från filialapotekets omsättning, från vilken det gjorts avdrag för försäljning som avses i 1 a § 2 mom. 1 och 3 punkten, dras i detta fall ytterligare av en tredjedel, dock minst 50 500 euro och, om filialapotekets omsättning blir mindre än 50 500 euro, hela omsättningen innan filialapotekets omsättning läggs till den gemensamma omsättningen. Detta gäller dock inte filialapotek vars omsättning fem år efter det år det inrättades motsvarar minst hälften av medelvärdet av föregående års omsättning för de privata apoteken i landet, i vilket inte räknas in omsättningen för filialapoteken.

Apoteksavgiften fastställs enligt omsättningsgrupper på följande sätt:

Apoteksavgiften påförs utifrån omsättningen i enlighet med följande tabell:

Apotekets omsättning €	Apoteksavgiften vid omsättningens nedre gräns €	Avgiftsprocent för omsättning som överstiger den nedre gränsen	Omsättning €	Apoteksavgiften vid omsättningens nedre gräns €	Avgiftsprocent för omsättning som överstiger den nedre gränsen
871 393 – 1 016 139	0	6,00 %	871 393 – 1 016 139	0	6,10 %
1 016 139 – 1 306 607	8 685	7,00 %	1 016 139 – 1 306 607	8 830	7,15 %
1 306 607 – 1 596 749	29 018	8,00 %	1 306 607 – 1 596 749	29 598	8,15 %
1 596 749 – 2 033 572	52 229	9,00 %	1 596 749 – 2 033 572	53 245	9,20 %
2 033 572 – 2 613 212	91 543	9,50 %	2 033 572 – 2 613 212	93 432	9,70 %

2 613 212 – 3 194 464	146 609	10,00 %	2 613 212 – 3 194 464	149 657	10,20 %
3 194 464 – 3 775 394	204 734	10,25 %	3 194 464 – 3 775 394	208 945	10,45 %
3 775 394 – 4 792 503	264 279	10,50 %	3 775 394 – 4 792 503	269 652	10,70 %
4 792 503 – 6 243 857	371 076	10,75 %	4 792 503 – 6 243 857	378 483	10,95 %
6 243 857 –	527 096	11,00 %	6 243 857 –	537 406	11,20 %

Apoteksavgiften fastställs i hela euro. En apoteksavgift som är mindre än tio euro tas inte ut.

Apoteksavgiften *påförs* i hela euro. En apoteksavgift som är mindre än tio euro tas inte ut.

2 a §

Om den sammanlagda omsättningen enligt 1 a § för ett apotek och dess filialapotek, serviceställen, webbtjänst och medicinskåp är minst 2 600 000 euro, men högst 3 500 000 euro, beräknas apoteksavgiften som ett vägt medelvärde på omsättningen.

När det vägda medelvärdet beräknas bestäms på det sätt som föreskrivs i 2 § 2 mom. en kalkylmässig apoteksavgift i enlighet med tabellen i 2 § 4 mom. Dessutom bestäms separat en kalkylmässig apoteksavgift på det sätt som föreskrivs i 2 § 3 mom. i enlighet med tabellen i 2 § 4 mom.

Sedan de kalkylmässiga apoteksavgifterna bestämts påförs apoteksavgiften som ett vägt medelvärde utifrån omsättningen i enlighet med följande tabell:

Omsättning €	Koefficient för en avgift som beräknas enligt 2 § 2 mom.	Koefficient för en avgift som beräknas enligt 2 § 3 mom.
2 600 000 – 2 699 999	0,90	0,10
2 700 000 – 2 799 999	0,80	0,20
2 800 000 – 2 899 999	0,70	0,30
2 900 000 – 2 999 999	0,60	0,40
3 000 000 – 3 099 999	0,50	0,50
3 100 000 – 3 199 999	0,40	0,60

3 200 000 – 3 299 999	0,30	0,70
3 300 000 – 3 399 999	0,20	0,80
3 400 000 – 3 500 000	0,10	0,90

Apoteksavgiften påförs i hela euro. En apoteksavgift som är mindre än tio euro tas inte ut.

Denna lag träder i kraft den 20.

Lagen tillämpas första gången på den apoteksavgift som påförs utifrån apoteksrelsens omsättning 2013.